

Motion till riksdagen 2006/07:Sk10

**av Anne-Marie Wallouch m.fl. (v)
med anledning av prop. 2006/07:94**

Skattelättnader för hushållstjänster, m.m.

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2006/07:94 Skattelättnader för hushållstjänster, m.m. i den del som avser skattelättnader för hushållsnära tjänster.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om begränsade sysselsättningseffekter av regeringens förslag om skattelättnader för hushållstjänster.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skattesmitning och skattebefrielse.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gränsdragningsproblem.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hushållstjänster och jämställdhet.

2 Bakgrund

I proposition 2006/07:94 föreslår regeringen skattereduktion för fysiska personer som haft utgifter för hushållsarbete. Reduktionen ska uppgå till 50 procent av utgifterna för sådant arbete. Den som utfört arbetet ska ha F-skattsedel. Skattereduktionen får sammanlagt inte överstiga 50 000 kronor per vuxen fysisk individ och beskattningsår. Om underlaget understiger 1 000 kronor ges inte någon skattereduktion. Skattereduktionen kan beaktas vid jämkning av preliminär skatt.

Regeringens motiv till förslaget är att skapa förutsättningar för nya arbeten, minska anlitandet av svart arbetskraft samt att förbättra förutsättningarna för lika villkor för kvinnor och män att kombinera familjeliv med arbetsliv. Regeringen beräknar att skattereduktionen brutto minskar statens skatteintäkter med 1,3 miljarder/år.

Fel! Okänt namn på

3 Motivering

3.1 Skattereduktion för hushållstjänster

Vänsterpartiet avvisar förslaget om skattereduktion för hushållstjänster eftersom det leder till begränsade sysselsättningseffekter, till att skattesmitning bekämpas med skattebefrielse samt att det försämrar förutsättningarna för lika villkor för kvinnor och män att kombinera familjeliv och arbetsliv. Riksdagen bör därför besluta att avslå regeringens förslag om skattelättnader för hushållstjänster.

3.2 Begränsade sysselsättningseffekter

Ett liknande skatteavdrag infördes i Finland 2001. Fyra år efter reformen hade sysselsättningen ökat med endast 0,1–0,2 procent. Ökningen bestod till 60 procent av att svarta jobb hade blivit vita. Av dessa 60 procent återfanns hela 95 procent inom byggbranschen, alltså en bransch som inte omfattas av den svenska regeringens förslag.

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) bedömer att den svenska efterfrågebilden på renodlade hushållstjänster kommer att likna den finländska. Därför kan man på goda grunder anta att skattereduktion för hushållstjänster inte leder till den sysselsättningsökning som regeringen förutskickar.

I Finland har det dessutom visat sig att de rikaste 10 procenten av hushållen köper nästan hälften av tjänsterna. Vidare att 30 procent av marknaden för hushållstjänster ligger i Helsingforsområdet. Det är på samma sätt i Frankrike, som har ett liknande system. Där är det nästan hälften av de rikaste 5 procenten av hushållen som köper hushållstjänster och de fattigaste 25 procenten köper inga hushållstjänster alls.

IFAU bedömer att det socioekonomiska efterfrågemönstret blir detsamma i Sverige, det vill säga att efterfrågan blir störst bland rika familjer i storstadsområden.

Studierna av det finländska skatteavdraget har även visat att skattelättnaderna troligtvis har höjt priserna på tjänsterna ifråga och att effekterna på sysselsättningen kan vara än mindre än de finska beräkningarna visar.

Av de finländska studierna kan man även se att sysselsättningseffekten från ökat arbetsutbud är väldigt liten. Av dem som köper hushållstjänster använder ungefär 70 procent den frigjorda tiden till fritidsaktiviteter. Vad som ovan anförts om begränsade sysselsättningseffekter av regeringens förslag om skattereduktion för hushållstjänster bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3.3 Skattesmitning och skattebefrielse

Vänsterpartiet anser i grunden att det är fel att bekämpa skattesmitning med skattebefrielse.

En skattereduktion riktad mot hushållstjänster kan medföra att svartarbetet minskar men effekterna kan bli begränsade. Den föreslagna skattereduktionen på 50 procent är dock så stor att det nästan motsvarar hela skatteinnehållet i marknadsproducerade hushållstjänster som i dag är 55 procent. Hushållstjänster blir sålunda nästan en obeskattad sektor. Man bekämpar skattesmitningen inom hushållstjänster genom att ta bort skatt. Vänsterpartiet anser att skattesmitning och skatteundandragande måste bekämpas med helt andra metoder än nära nog skattebefrielse.

De begränsade positiva effekter på svartarbetet som man kan förvänta sig står inte i rimlig proportion till den kraftiga skattesänkning, eller rättare sagt bidrag, som förslaget ger till förmögna hushåll. Dessutom är det inte rimligt och överdrivet optimistiskt att anta att personer som under längre tid betalat det av Skatteverket uppskattade timpriset för svart städning i hemmet skulle vilja betala 80–150 procent mer netto för att få samma tjänst utförd vitt, såvida det inte handlar om personer i mycket välbärgade hushåll. En del av skattereduktionens kostnader skulle göra betydligt större nytta om Skatteverket tilldelades mer resurser för att öka sin kontrollverksamhet. Vad som ovan anförts om skattesmitning, skattebefrielse och alternativ för att komma åt skattesmitning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3.4 Gränsdragningsproblem

Som lagförslaget är utformat kommer en rad gränsdragningsproblem att uppstå i fråga om vad som är att betrakta som hushållstjänster eller ej. Det kommer att vålla inte minst Skatteverket merarbete och merkostnader. Det viktigaste gränsdragningsproblemet handlar dock om en helt annan och mer betydelsefull fråga än om den ena eller andra servicetjänsten faller inom eller utom regelverket för vad som är att betrakta som hushållstjänster. Det lagda förslaget om skattelättnader för hushållstjänster skapar ett utrymme för privat finansiering av omsorgstjänster. Det får konsekvenser för jämlikheten mellan olika grupper av äldre. Det kan också få konsekvenser för kvaliteten på den offentligt finansierade omsorgen. Kommer standarden för den offentligt finansierade äldreomsorgen att kunna höjas för de grupper som inte själva har råd att finansiera exempelvis hjälp för att vistas ute, eller kommer samhällets åtaganden gentemot dessa individer tvärtom att begränsas när mer resursstarka grupper ordnar sin omsorg på annat sätt? Det är anmärkningsvärt att denna fråga inte har belysts eftersom det är en fråga av principiell natur som kan medföra komplikationer av potentiellt långtgående slag. Vänsterpartiet avvisar med bestämdhet ett system i vilket resursstarka grupper med hjälp av skattelättnader/bidrag kan köpa omsorgstjänster på en högre nivå än grupper som av ekonomiska skäl endast kan använda sig av den offentligt finansierade

Fel! Okänt namn på

omsorgen. Vad som ovan anförts om gränsdragningsproblem bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3.5 Hushållstjänster och jämställdhet

I proposition 2006/07:94 konstateras att kvinnor i dag utför en större del av hushållsarbetet jämfört med män och att lösningen på detta skulle vara att genom en skattereduktion för hushållstjänster omfördela obetalt hemarbete till betalt marknadsarbete. Det vill säga att när kvinnorna ”slipper” utföra hushållsarbetet hemma kan de i stället lönearbete mer. På så sätt skulle även kvinnorna kunna komma ifatt männen i löneutvecklingen och jämställdheten skulle främjas både inom hushållet och på arbetsmarknaden.

Skattesubventionera hushållstjänster löser inte problemet med den makto-balans som finns mellan kvinnor och män. Tvärtom cementerar systemet de traditionella könsrollerna. Själva grundproblemet, att män inte tar sitt ansvar för det gemensamma hemarbetet, osynliggörs. Om det är önskvärt att kvinnor och män delar lika på ansvaret för hem och familj, löser man inte problemet genom att göra det billigare att anställa en tredje part för att utföra detta arbete. Uppfattningen om vad som är kvinnliga respektive manliga arbetsuppgifter kvarstår. Högavlönade män köper sig fria från ansvar och högavlönade kvinnor köper sig fria från den konflikt som uppstår när de ställer krav på sin man och förespråkar en jämställd fördelning av hemarbetet.

Med detta synsätt blir en jämställd relation enbart möjlig för några få. Om lösningen på jämställdhetsproblematiken skulle vara att anställa någon som städar i ens hem skulle det bara vara ett fåtal familjer som skulle ha råd att vara jämställda. Systemet med skattesubventionerade hushållstjänster skulle i praktiken leda till att en grupp kvinnor kommer att kunna göra karriär på en annan grupps bekostnad, och till att orättvisorna mellan kvinnor och män består och de sociala och ekonomiska klyftorna i samhället växer.

Ett argument för skattelättnader på hushållstjänster är att kvinnor och män ska få det lättare att kombinera familjeliv och arbetsliv. Trots det är förslaget inriktat på att individen ska få möjlighet att lönearbete i större utsträckning. Fler yrkesarbetande timmar blir i praktiken färre timmar hemma med familjen, färre timmar för barnen att vara med sina föräldrar.

De anställningar som skulle skapas i och med skattelättnader för hushållstjänster skulle i huvudsak vara korta deltidstjänster med låg lön och utan möjlighet till kompetens- och karriärutveckling. Allt pekar på att det först och främst är kvinnor som skulle arbeta inom denna sektor, något som även konstateras i propositionen med hänvisning till erfarenheter från andra länder. Den låga status som kvinnors arbete har beror på att kvinnodominerade arbeten konsekvent undervärderas. Det problemet löser vi inte med skatteavdrag som snarare vidmakthåller den könssegregerade arbetsmarknaden. Vid en eventuell lågkonjunktur kommer dessutom de hushållsnära tjänsterna att dras in och kvinnorna kommer att få återgå till det obetalda hemarbetet.

Förslaget om skattelättnader för hushållstjänster är ett steg tillbaka för jämställdhetsarbetet. I stället för att använda våra gemensamma skattepengar

Fel! Okänt namn på

till något som bara gynnar en liten grupp i samhället borde det satsas på den generella välfärden som omfattar alla, som exempelvis skolor, sjukvård, barn- och äldreomsorg.

Vad som ovan anförts om hushållstjänster och jämställdhet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 16 april 2007

Anne-Marie Wallouch (v)

Ulla Andersson (v)

Josefin Brink (v)

Marianne Berg (v)

Pernilla Zethraeus (v)